

Pokud má být vzdělávání relevantní pro život žáků a připravovat je na budoucnost, je málo vhodnějších témat, kterým se učitelé mohou věnovat. Změna klimatu přitom není jen další nové téma pro učení, je to perspektiva, která výrazně promění a už teď proměňuje celý náš lidský i přírodní svět. S ohledem na změnu klimatu je proto třeba proměnit i mnoho tradičních obsahů výuky.

1.4

Jak zařadit klimatická témata do výuky

Tabulka 1: Typy pro učení o změně klimatu v různých předmětech na základní a střední škole

Přírodní vědy obecně	porozumění hlavním příčinám a důsledkům změny klimatu; vlastní badatelské a terénní zkoumání souvisejících témat; spolupráce s vědci; odhalování miskonceptů (např. rozdíl mezi změnami klimatu a ozónovou dírou); porozumění povaze vědy – míře vědecké jistoty a nejistoty
Přírodopis/ Biologie	dlouhodobé sledování projevů a extrémů počasí a jejich souvislosti s proměnami podnebí; adaptace (místních) rostlin a živočichů na změnu klimatu; migrace a vymírání druhů, vliv změny klimatu na šíření nemocí (borelióza, malárie...); koloběh uhlíku a CO ₂ ; vznik fosilních paliv a hrozby spojené s jejich těžbou a spalováním
Fyzika	demonstrace skleníkového efektu; energetický audit školy a plán na snížení emisí; srovnání různých zdrojů energie a jejich dopadů na zdraví člověka a životní prostředí; sucho jako důsledek oteplení (zvýšení výparu); oteplování atmosféry; tání, roztažnost a nárůst hladin moří
Chemie	chemické složení a vlastnosti různých skleníkových plynů; průmyslová produkce a používání různých chemických látek (cement, hnojiva) a jejich dopady; acidifikace oceánů a její důsledky
Zeměpis + Geologie	uhlíková stopa světa a různých zemí; klimatická spravedlnost – globální sever a jih; mapy míst nejvíce ohrožených změnou klimatu; projevy sucha v ČR a opatření na zadržení vody v krajině; globální migrace a její environmentální faktory; antropocén jako nové geologické období
Matematika	matematické úlohy spojené se změnou klimatu, např. efektivita různých zdrojů energie...
Informatika	práce s daty, technologiemi, modelování scénářů vývoje klimatu; GIS a dálkový průzkum Země; tvorba grafů, např. úspor energie ve škole – to vše také průřezově v přírodovědných předmětech
Český jazyk	diskuse a debaty, nácvik argumentace, proslovů; práce s texty a příběhy; psaní básní, příběhů, esejů a článků; trénink mediální gramotnosti (strategie popíračů změny klimatu, šíření fake news)
Cizí jazyk	osobní komunikace se studenty z jiných zemí, včetně těch již vážně postižených změnou klimatu; cizojazyčné filmy a texty; podle úrovně zvládnutí jazyka obdobné jako v Českém jazyce
Výchova k občanství	diskuse se starosty, politiky a úředníky (jaká opatření dělají a plánují jako přípravu na změnu klimatu a pro přechod ke klimatické neutralitě); dobrovolné akce na ochranu klimatu: osvěta veřejnosti, sázení stromů, zapojení do kampaní na ochranu klimatu a za klimatickou spravedlnost
Společensko-vědní základ	psychologická náhlnost člověka ignorovat změnu klimatu; zkoumání hlubokých společenských příčin klimatické krize; etika vztahu člověka k přírodě; příležitosti a rizika transformace na bezuhlíkovou ekonomiku; společenské nerovnosti a jejich souvislosti se změnou klimatu
Dějepis	historie vztahu člověka k přírodě a přírodním zdrojům, včetně vlivu na planetu od zrodu člověka až po současný „extraktivismus“; jak se v dějinách řešily konflikty o zdroje; historie vědy o klimatu a mezinárodních snah o jeho ochranu
Výchova ke zdraví	vliv změny klimatu na lidské zdraví; posilování psychické odolnosti: práce s emocemi a prevence ekologické úzkosti; výhody aktivních forem dopravy do školy (chůze, kolo)
Člověk a svět práce	péče o školní zahradu; kompostování; experimenty s pěstováním rostlin a ukládáním uhlíku do půdy; design výrobků dle zásad cirkulární ekonomiky; příprava rostlinných pokrmů; návrhy bezemisní domácnosti, instituce či firmy; orientace v nových „zelených“ pracovních příležitostech
Výtvarná výchova	návštěvy uměleckých výstav; vlastní výtvarné zpracování otázky změny klimatu; protestní umění, plakáty a transparenty; rozvoj imaginace a kreativity pro řešení klimatické krize

Nevyžádaná rada pro učitele v jedné větě: Nebojte se náročného tématu, dále se vzdělávejte a nezůstávejte v tom sami – koordinujte svou činnost s kolegy ve škole, síťujte se s dalšími pedagogy se zájmem o problematiku, vyhledávejte odborníky. Změna klimatu je relativně nové téma a všichni se s ním teprve učíme pracovat.